

καὶ τούτων εὐφρώδως ὑποκρίνη· ἂν γολών, ἂν ἀργοντα, ἂν ιδιώτην¹. Σὺν γὰρ τούτ' ἔστι, τὸ δοθέν ὑποκρίνασθαι πρόσωπον καλῶς· ἐκλέξασθαι δ' αὐτὸ, ἄλλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ (XVIII).

Κόραξ² ὅταν μὴ αἰτίων κεραρχῆ, μὴ συναρπαζέτω σε ἢ φαντασίαν· ἀλλ' εὐθὺς διαίρει³ παρὰ σεαυτῷ, καὶ λέγε ὅτι· «Τούτων ἐμοὶ⁴ οὐδὲν ἐπισημάνεται, ἀλλ' ἢ τῷ σωματικῷ⁵ μου, ἢ τῷ κτησιδικῷ μου, ἢ τῷ δοξαρίῳ μου, ἢ τοῖς τέκνοις, ἢ τῇ γυναικί. Ἐμοὶ δὲ πάντα αἴτια σημαίνονται, ἂν ἐγὼ θέλω· ὅ τι γὰρ ἂν τούτων ἀποθεάινῃ, ἐπ' ἐμοὶ ἔστιν ὠφελήθηται ἀπ' αὐτοῦ. »

¹ Ἦνα ἐθίων ἐπιτήδεις αὐτῷ τὰς χεῖρας. *Ad Epictetum*, v, 33. Ἦ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἀνδρα.

² Ἄν γολών, ... ἀργοντα, ... ιδιώτην, sous-entendu ὑποκρίνασθαι· σε θέλω, ἵνα τούτων εὐφρώδως ὑποκρίνη.

³ Le corbeau et aussi la corneille (*Festus*, p. 197) étaient du nombre des oiseaux que les Romains appelaient *ociales*, dont le cri était considéré comme un présage. Cic. *De divin.*, l, 52, 430 : * Efficit in avibus divina mens ut... tum a dextra, tum a sinistra parte canunt *ociales*. » Horace, *Corn.* III, 27, 14 : « *Oclicum corvum prece usctabulo solis ab ortu,* » ce

qui était un bon présage; s'il faisait entendre son cri du côté du couchant, le présage était mauvais.

⁴ Διαίρει, divise, distingue entre ce qui dépend de toi et ce qui n'en dépend pas, entre ce qui est à toi et ce qui t'est étranger. De même *dicere* τὰ πρόκρητα dans *Disc.* II, 6, 4.

⁵ Ἐμοὶ, relativement à moi : aucun de ces présages ne me concerne.

⁶ Ἄλλ(α), sous-entendu ἐπισημάνεται.

⁷ Σωματικῷ et les diminutifs suivants ont la même valeur que ceux que nous avons vus plus haut, *ch. VII et XII, 2.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ (XIX).

1. Ανίκτος εἶναι δύνασαι, ἂν εἰς μηδὲνα ἀγῶνα καταδάνῃς, ὃν οὐκ ἔστιν ἐπὶ σοὶ νικῆσαι.

1. Ὅρα μήποτε ἰδὼν τινι προτιμώμενον ἢ μέγα δυνάμενον ἢ ἄλλως εὐδοκίμωντα μακαρίσῃς, ὑπὸ τῆς φαντασίας συναρτασθεῖς. Ἐὰν γὰρ ἐν τοῖς ἐφ' ἡμῖν ἢ οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ¹ ἢ, οὔτε φθόνος οὔτε ζηλοτυπία γόραν ἔχει, σὺ τε αὐτὸς οὐ στρατηγός², οὐ πρότανης ἢ ὑπατος εἶναι θελήσεις, ἀλλ' ἐλεύθερος. Μία δὲ οὗδος πρὸς τοῦτο, κατὰ φρόνησιν τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ (XX).

Μένησο ὅτι οὐγ' ὁ λουδορέων ἢ ὁ τύπτων ὑβρίζει, ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ τούτων, ὡς ὑβρίζοντων. Ὅταν σὺν ἐρέθισθί σε τις, ἴσθι ὅτι ἡ σὴ σε ὑπόκληψις ἤρεθισε. Τοιγαροῦν ἐν πρότοις πειρῷ ὑπὸ τῆς φαντασίας μὴ συναρτασθήναι· ἂν γὰρ ἀπαξ γρόσου καὶ διατριβῆς τύχῃς, βῶον κρατήσεις σεαυτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ (XXI).

Θάνατος καὶ φυγὴ καὶ πάντα τὰ δεινὰ φαινώμενα πρὸ ὀφθαλμῶν ἔστω σοὶ καθ' ἡμέραν, μά-

4. Ἦ οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ, la substance du bien. Voyez le trait de certaines villes grecques. Lexique.

2. Στρατηγός, s'attaqué.

λιστα δὲ πάντων ὁ θάνατος, καὶ οὐδὲν οὐδέποτε ὅστε ταπεινὸν ἐνθυμηθῆσθαι ὅστε ἄγαν ἐπιθυμίαις τινός¹.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ (XXII).

Εἰ φιλοσοφίας ἐπιθυμίαις, παρασκευάζῃ σου αὐτόθεν, ὡς² καταγελασθησόμενος, ὡς καταμωχασομένων σου πολλῶν, ὡς ἐφούντων ὅτι « Ἄφρω φιλόσοφος ἡμῖν ἐπιανεληλυθε³ » καὶ « Πάθην ἡμῖν αὕτη ἡ ὀφρὸς⁴ ; » Σὺ δὲ σφρὺν μὲν μὴ σγῆς· τῶν δὲ βελτίστων σοὶ φανομένων οὕτως ἔχου, ὡς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμένος⁵ εἰς τούτην τὴν χῶρον· μέμησὸ τε διότι, ἐὰν μὲν ἐμμενῆς τοῖς αὐτοῖς, οἱ καταγελῶντές σου τὸ πρότερον, οὗτοι σε ὕστερον θαυμάσονται, ἐὰν δὲ ἡττηθῆς αὐτῶν⁶, διπλοῦν πρόσληψή καταγελωτα.

1. Τινὸς est ajouté par une sorte de pléonasme, quoique οὐδὲν οὐδέποτε se rapporte aussi à ce membre de phrase.

2. Ὡς, dans la pensée que.

3. Ἐπιανεληλυθε, est revenue après l'absence que l'on conseil la manière de vivre des philosophes. Voyez Disc. III, 46, 11 : Τῶν παρῶν συμβούλευσιν ἀπογορευθῆναι οὐ φιλοσοφοῦ, ὅτι τὰ κατὰ ἐθῆ περιπλοῦ, καὶ οὐκ ἐπ' ἄρχην γενέσθαι τινῶ ἄλλοι ἐθιμοῦ, οὐδὲ φέ-

ρομεν τοὺς ἀπαντῶντας καὶ λέγοντας. « Ἦν ὁ δὲ ἴνα φιλοσοφῆ, ὁ τοῦσ καὶ τοῦσ. »

4. Ὀφρὸς, *supercilium*, orgueil. Le froissement des sourcils était considéré comme un signe de sévérité et aussi d'orgueil.

5. Οὕτως... ὡς... ταπειμῶς, avec la conviction que tu as été placé.

6. Ἡττηθῆς αὐτῶν, tu es vaincu par eux, par leurs propos, et retournes à ton premier genre de vie.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ (XXIII).

Ἐὰν ποτέ σοι γένηται ἔξω στραφῆναι¹, πρὸς τὸ βουλεσθαι ἀρέσαι τινί, ἴσθι ὅτι ἀπόλεσος τὴν ἐνστασιν². Ἀρκού οὖν ἐν παντί³ τῷ εἶναι φιλόσοφος. Εἰ δὲ καὶ⁴ δοκεῖν βούλει, σαυτῷ φαίνου· καὶ ἱκανόν ἐστί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ (XXIV).

1. Οὗτοι σε οἱ διαλογισμοὶ μὴ θλιπέτωσαν « Ἄτιμος ἐγὼ βιώσομαι καὶ οὐδείς⁵ οὐδαμῶ. » Εἰ γὰρ ἡ ἀτιμία ἐστὶ κακόν, οὐ δύνασαι ἐν κακῷ εἶναι δι' ἄλλον⁶, οὐ μᾶλλον ἢ ἐν αἰσχρῷ⁷. Μή τι⁸ οὖν σόν ἐστιν ἔργον τὸ ἀρχῆς τυχεῖν ἢ παραληφθῆναι ἐφ' ἐστάσιν⁹; οὐδαμῶς. Πῶς οὖν ἐτι τοῦτ' ἐστιν ἀτιμία; πῶς δὲ οὐδείς οὐδαμῶς ἔσθι, ὃν ἐν μόνον εἶναι τινα δεῖ τοῖς ἐπὶ σοί, ἐν οἷς ἔξεστί σοι εἶναι πλείεστου ἀξίω;

1. Ἐξω στραφῆναι, te tourner vers l'extérieur, vers ce qui ne dépend pas de toi, comme accepter des fonctions publiques, donner une recommandation, etc., à la prière de quelqu'un.

2. Τὴν ἐνστάσιν, *instiditum*, les principes, la ligne de conduite.

3. Ἐν παντί, partout.

4. Καί, en outre, non-seulement être, mais encore paraître philosophe.

5. Οὐδείς, n'était rien.

6. Δι' ἄλλον, par le fait d'autrui. Sénèque, *Epist.* lxx, 15 : « Homo loco res humanae sunt, quod nemo nisi vitio suumiser est. »

7. Αἰσχρῶ, la honte qui vient d'une mauvaise action. Voyez le Lexique.

8. Μή τι, non, préjuge une réponse négative.

9. Ἐστάσιν, un grand repas à l'occasion d'un mariage, d'une fête, etc.